

Nowe wątki w historii epizodów hiperinflacji

Autor: **Mark Thornton**

Źródło: mises.org

Tłumaczenie: **Mateusz Czyżniewski**

Zdaję sobie sprawę, że hiperinflacja obejmująca dolara amerykańskiego wydaje się mało prawdopodobna, ale zwrócenie uwagi na możliwość wystąpienia tego zjawiska może poprawić zrozumienie tego zjawiska w ogóle i związanych z nim kwestii, a także zbudować podbudowę do ostrożnych rozważań oraz umożliwić psychiczne przygotowanie się na cały zbiór rzadkich, ale niebezpiecznych wydarzeń. Podczas rzeczywistego wystąpienia takich zjawisk może dojść do strachu i paraliżu społecznego. Dlatego racjonalne myślenie, oparcie się na nauce i konkretne działania mogą pomóc w przezwycięzeniu paraliżu i lepiej przygotować cię do działania w rzeczywistym świecie.

W *Minor Issues* badałem takie kwestie, jak możliwość wystąpienia rynków byka w sektorze metali szlachetnych i towarów, czarnych łabędzi na giełdzie, klątwy wieżowców, odwrócenie długoterminowego trendu w stopach procentowych oraz pozornie mało prawdopodobną hiperinflację dolara amerykańskiego. Wydarzenia takie nie są brane pod uwagę lub są uważane za mało ważne w mediach mainstreamowych. Przykładam dużą wagę do takich kwestii ze względu na ich realną wartość edukacyjną.

Podaję [link](#) do poprzedniego odcinka o hiperinflacji z września zeszłego roku. Ponadto, podaję [link](#) do odcinka na temat stosunku złota do srebra z maja zeszłego roku.

W tym tygodniu chciałbym zwrócić uwagę Czytelników na [nowy artykuł](#) „O hiperinflacji: nowe dowody z Zambii, strefy franka środkowoafrykańskiego i Białorusi” autorstwa Steve'a H. Hanke'a i Nicole Saade. [Profesor Hanke](#) jest wyróżniającym się naukowcem w Instytucie Misesa i jest czołowym badaczem historii hiperinflacji oraz wiodącym konsultantem w zakresie rozwiązywania problemów hiperinflacji.

Niniejszy artykuł rozszerza analizę danych dotyczących hiperinflacji o niektóre, bardziej współczesne, drobne przypadki, w tym Zambię, która doświadczyła hiperinflacji w latach 1984-1986 oraz w 1988 roku, Strefę Franka

Środkowoafrykańskiego — unię monetarną ponad tuzina krajów subsaharyjskich która doświadczyła hiperinflacji w 1994 roku — oraz Białoruś, w 2011 roku. Uzupełnienia te zwiększają łączną liczbę wpisów w bazie danych Hanke-Krus dotyczącej hiperinflacji do 71 przypadków, gdzie wystąpienie hiperinflacji jest ustalane na podstawie miesięcznego wskaźnika inflacji cen, mierzonym na różne sposoby, przekraczającego 50 procent.

Chociaż trudności w mierzeniu inflacji cenowej podczas hiperinflacji (i czasami w prymitywnych warunkach) są duże, a minimalny okres wydaje się raczej krótki — skala 50-procentowego wskaźnika, będącego dolnym progiem, daje nam pewną jasność co do powagi sytuacji. Wyobraźmy sobie, że cała twoje gotówka, konta bankowe, pensja, ubezpieczenie na życie tracą połowę swojej wartości w ciągu jednego miesiąca!

Zanim krótko przyjrzymy się tłu tych epizodów hiperinflacji, ważne jest, aby zauważyć, że ekonomiczny i społeczny wpływ hiperinflacji jest ekstremalny i trudny do przewyżczenia. Ogólny wpływ hiperinflacji jest porównywalny z wojną, gdzie wysoki odsetek ludności ginie, a kapitał zostaje zniszczony. Profesor Salerno podejmuje kolejny krok, badając wpływ niemieckiej hiperinflacji na [zniszczenie ludzkiej osobowości](#).

Zambia jest śródlądowym państwem afrykańskim, dawniej znanym jako Rodezja Północna. Doświadczyła wzrostu gospodarczego z uwagi na wydobycie miedzi aż do zniesienia standardu złota, kiedy to spadające ceny eksportowe — szczególnie miedzi i rosące ceny innych surowców, zwłaszcza ropy naftowej — wpłynęły negatywnie na ten kraj. Po 1982 roku względna ekonomiczna stabilność została zastąpiona rosnącą inflacją. Było to spowodowane deficytami rządowymi i drukowaniem pieniędzy, a w pełni ukazało swoje oblicze dzięki płynnemu kursowi waluty, doprowadziło hiperinflacji pięciokrotnie między 1984 a 1989 rokiem. Od 1994 roku rząd przyjął kilka polityk wolnorynkowych i nałożył kilka środków oszczędnościowych, które zakończyły okres hiperinflacji.

Strefa CFA była unią ponad tuzina krajów Afryki Subsaharyjskiej, które używały francuskiego franka jako pieniądza bazowy dla swojej lokalnej waluty (Strefa CFA istnieje dalej i oparta jest o sztywny kurs walutowy, powiązany z euro — przyp.red.). Na początku lat 90. XX wieku lokalny eksport stawał się coraz mniej konkurencyjny na rynkach światowych z powodu silnej wartości waluty. Następna dewaluacja waluty spowodowała jednorazowy skok w strefę hiperinflacji wynoszącą 101 procent na miesiąc w styczniu 1994 roku. Świeżo dodany przypadek Białorusi był również stosunkowo ograniczony, ledwo osiągając próg 50

procent tylko przez jeden miesiąc. Obydwa te ostatnie raporty miały miejsce z powodu błędów w zarządzaniu polityką i zostały dość szybko skorygowane, dzięki czemu długoterminowe szkody były stosunkowo ograniczone.

Należy zauważyć, że te epizody nie zaszły niedawno, ale mogły zostać uwzględnione w zbiorze danych dopiero teraz w wyniku szczegółowych badań i konstrukcji danych. Innymi słowy, z zarejestrowanych 71 hiperinflacji, te epizody były jednymi z najmniej oczywistych i mniej znanych doświadczeń inflacyjnych. Nie powinny być uważane za typowe.

Gromadzenie złota i srebra jest przez niektórych uważane za podstawowy środek ochronny dla rodzinnych finansów, ale również uznawane jest za podstawowy sygnał alarmowy dla problemów gospodarczych w światowej gospodarce — tak jak dawniej kanarek w kopalni węgla.

W kategoriach ekonomicznych złoto jest często pierwszym towarem, który reaguje na warunki gospodarcze, zarówno złe, jak i w dobre. Z pewnym opóźnieniem podążają za nim srebro, metale szlachetne, ropa naftowa, metale przemysłowe i inne towary. Tendencję tą należy z pewnością traktować jako ostrzeżenie przed nadchodzącą inflacją cenową, nawet jeśli hiperinflacja wiązałyby się również z dużą rozrzutnością rządu, złym zarządzaniem finansami oraz gotowością banku centralnego do drukowania pieniędzy.

Wysiłki profesora Hanke zasługują na uznanie. Baza danych Hanke-Krus dotycząca hiperinflacji, obejmująca 71 przypadków, wskazuje, że hiperinflacja jest zjawiskiem bardziej powszechnym, niż wszyscy sądziliśmy. Akademy, studenci studiów magisterskich, a nawet studenci uczelni wyższych i szkół średnich powinni rozważyć zgłębienie tematu hiperinflacji. Jest to ważne i interesujące z szerokiego spektrum nauk humanistycznych. W Ameryce szczególnie ważny jest wpływ hiperinflacji podczas wojny rewolucyjnej i powojennej odbudowy.